

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК
УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДУ «ІНСТИТУТ МЕДИЦИНИ ПРАЦІ
ІМЕНІ Ю. І. КУНДІЄВА НАМН УКРАЇНИ»
АСОЦІАЦІЯ АРАБСЬКИХ ЛІКАРІВ В УКРАЇНІ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СТРАДІНЯ (ЛАТВІЯ)
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СВ. ЦАРИЦІ ТАМАРИ (ГРУЗІЯ)
ПОЗНАНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ А. МІЦКЕВИЧА
(ПОЛЬЩА)
UKRAINIAN CHAMBER (США)**

**МАТЕРІАЛИ
І ВСЕСВІТНЬОГО КОНГРЕСУ З БІОЕТИКИ**

30 вересня 2025 року

Київ – 2025

Мішиєв В. Д., Блажевич Ю. А. Від страху до довіри: біоетичні виклики та перспективи лікування пацієнтів у відділенні першого психотичного епізоду.....	106
Мяловицька О. А., Чабан Т. І. Етичні виклики в діагностиці головних болів невизначеного походження.....	109
Нечушкіна О. В. Проблема доступу до медичних послуг та ліків в умовах воєнного часу.....	111
Оліферчук В. П. Епігенетика та нейропластика як основа біоетики та екології людини.....	115
Опалко О. А., Грабовий В. М., Опалко А. І. Етичні аспекти концепції зеленого урбанізму.....	118
Орехова О. В., Павліченко О. Ф., Харламова А. В. Особливості застосування промислових вибухових речовин нового покоління.....	123
Орехова О. В., Харламова А. В., Павліченко О. Ф., Павленко О. І. Водна безпека в умовах техногенних ризиків...	128
Перев'язко Д. М., Гейко Є. В. Біоетичні аспекти психокорекції тривожності в стоматологічній практиці.....	133
Полковенко О. В. Біоетичні аспекти анімалотерапії як однієї зі складових комплексного лікування серцево-судинних та психомоторних розладів.....	136
Рассудіна К. С. Пропорціоналізм і принцип подвійного наслідку: давні методи дії там, де лікування стає неможливим...	140
Решетник Л. Л. Деякі аспекти медичної етики та деонтології в практиці лікаря-стоматолога.....	146
Сало С. В., Левчишина О. В., Гладун А. Ю. Складові інформованої добровільної згоди та біоетичні проблеми, що мають місце при її підписанні в пацієнтів із гострим коронарним синдромом.....	151
Сергета І. В. Біоетика медичної практики і реабілітаційного процесу в структурі вищої медичної освіти в умовах воєнної ситуації та післявоєнного відновлення.....	154
Терешкевич Г. Т. (с. Діогена). Засади персоналістичної біоетики як визначальна методологічна основа стратегії розвитку сучасного суспільства.....	159

Господа отримали переможний мир, нерозривно поєднаний із вимогами справедливості!

Висновки. Головним державотворчим завданням органів публічного управління на сьогодні мало би бути визнання гідності та недоторканості людського життя як фундаментальних цінностей державотворення, а на основі цього – напрацювання високих морально-етичних та організаційно-правових стандартів як умови для оздоровлення держави та суспільства на всіх рівнях. Потребою сьогодення є запровадження у публічному управлінні засад персоналістичної біоетики як основи державницького мислення, котра повинна бути наріжним каменем формування зрілої особистості фахівця – публічного службовця. Міністерству освіти і науки України необхідно включити основні положення персоналістичної біоетики в загальноосвітню програму. Необхідно розробити алгоритми втілення засад біоетики в системі охорони здоров'я.

Усачова О. В., Сіліна Є. А.

д.мед.н., професор, завідувачка кафедри, ORCID 0000-0003-0250-1223; к.мед.н, асистент кафедри, ORCID 0000-0002-6874-0369; кафедра дитячих інфекційних хвороб; Запорізький державний медико-фармацевтичний університет; м. Запоріжжя, Україна

БІОЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОЇ СИТУАЦІЇ

Реабілітація поранених та постраждалих у війні є не лише медичним, але й глибоко етичним викликом сучасного суспільства. В умовах повномасштабного збройного конфлікту зростає кількість осіб, які потребують відновлення фізичного, психологічного та соціального здоров'я. Біоетика як міждисциплінарна наука стає важливим інструментом аналізу й вирішення моральних дилем, що виникають під час реабілітації, особливо коли йдеться про обмежені ресурси, емоційне вигорання персоналу, нерівність доступу до допомоги та збереження гідності людини.

Однією з ключових етичних проблем є принцип автономії пацієнта. Кожна людина має право самостійно приймати рішення щодо свого лікування та реабілітації. Проте в умовах війни пацієнти, особливо військові, можуть зазнавати тиску з боку командування, сім'ї або суспільства з метою якнайшвидшого повернення до строю або адаптації до мирного життя. Це може суперечити їхньому внутрішньому стану, бажанням або потребам і ставити під сумнів повагу до особистої волі. Ще однією гострою проблемою є питання справедливого розподілу обмежених ресурсів. У багатьох регіонах країни не вистачає спеціалізованих центрів, кваліфікованих реабілітологів, протезів, засобів мобільності та технологій. Це породжує дилеми: кого слід лікувати у першу чергу? Чи мають військові пріоритет перед цивільними, а дорослі – перед дітьми? Які критерії є справедливими у розподілі допомоги, коли ресурси вкрай обмежені?

Психологічні травми, зокрема посттравматичний стресовий розлад, набули масового характеру серед ветеранів та мирного населення. Багато людей уникають звернення по психологічну допомогу через стигматизацію, страх бути незрозумілими або зневаженими. Військовослужбовці можуть вважати звернення за психологічною підтримкою виявом слабкості. Це створює етичну дилему для фахівців: як зберігати повагу до гідності пацієнта і водночас надавати допомогу, яка життєво необхідна? Не менш важливою є проблема конфіденційності та права на приватність. Зокрема, інформація про психічний стан або травми військових іноді розголошується без їхньої згоди, що може призводити до дискримінації або порушення особистої гідності.

В реабілітаційних закладах повинні існувати чіткі етичні протоколи щодо захисту персональних даних. Особливу етичну увагу необхідно приділяти реабілітації дітей, осіб похилого віку та людей з інвалідністю. Ці групи населення є особливо вразливими і часто не можуть повною мірою захистити свої права або висловити потреби. Фахівці мають зважати на потребу не лише у фізичному відновленні, а й у психологічній підтримці, соціальній адаптації та гуманному ставленні.

В сучасному світі зростає роль технологій у реабілітації, зокрема використання біонічних протезів, роботизованих систем відновлення тощо. Це відкриває нові можливості, але також породжує нові етичні запитання. Наприклад, як вирішити, хто отримає доступ до дорогої технології? Чи допустимо фінансувати такі рішення за рахунок інших пацієнтів, які можуть залишитись без базової допомоги?

Не слід забувати й про самих реабілітологів і медичних працівників, які щоденно працюють із пораненими, травмованими, емоційно нестабільними людьми. Хронічний стрес, перенавантаження, емоційне вигорання – це не лише особиста проблема працівника, а й етична проблема системи охорони здоров'я, яка повинна дбати про фахівців.

Отже, біоетика повинна стати основою для прийняття рішень у реабілітаційному процесі в умовах війни. Вона допомагає зберігати людяність, гідність і справедливість навіть тоді, коли зовнішні обставини є надзвичайно складними в умовах обмежених ресурсів, травматичного досвіду та соціального тиску.

Харьков С.В.

PhD з філософії, заступник генерального директора Київського зоопарку загальнодержавного значення; м. Київ, Україна

РОЛЬ БІОЕТИКИ В ЕТИЦІ РЕЗИСТЕНЦІЇ

Біоетика втілює класичні етичні цінності (гідність, справедливість, добро, свободу) у сферах, де йдеться про життя і смерть, здоров'я, довкілля. Йдеться про визначення біоетики в широкому сенсі, а не суто медичної етики [2]. Тож етика тварин та екологічна етика є частинами біоетики. Працюючи у екологічній сфері, ми розпочнемо розкриття нашої теми саме з екоетичних аспектів діяльності таких соціокультурних об'єктів, як зоологічні парки.

В історичних змаганнях філософських концепцій теоцентризму та антропоцентризму природі зазвичай відводилась роль ресурсу. І хоча виникали окремі спроби переглянути ставлення до природи та тварин, лише катастрофічна втрата